Το παράδειγμα του «Panopticon»

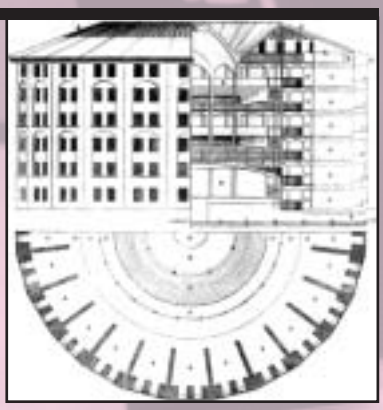

Οι κάμερες στο χώρο εργασίας και η παραγωγικότητα των εργαζομένων

Πρόταση Προοπτικής

Ανεξάρτητη Αριστερή Κίνηση Εργαζομένων Εθνικής

Όσες κι αν χτίζουν φυλακές
κι αν ο κλοιός στενεύει
ο νους μας είν' αλησταριό
που όλο θα δραπετεύει

Η κρατική και εργοδοτική τρομοκρατία στο λαϊκό και εργατικό κίνημα ήρθε έντονα στην επικαιρότητα μετά τη μεγάλη αστυνομική καταστολή στην εξέγερση της νεολαίας τον περασμένο Δεκέμβρη αλλά και τις απειλές των εργοδοτών για απολύσεις και μειώσεις μισθών λόγω της καπιταλιστικής κρίσης.

Το παζλ συμπληρώνεται με κάμερες στους δρόμους, κάμερες στα γήπεδα, κάμερες σε δημόσιες υπηρεσίες, κάμερες σε εστιατόρια και εμπορικά καταστήματα, κάμερες σε πολλούς εργασιακούς χώρους, σε λίγο θα έχουμε κάμερες και στα σχολεία...

Ως εργαζόμενοι στην τράπεζα, βλέπουμε το τελευταίο διάστημα ότι υπάρχει **τεράστια επιχείρηση επιβολής ενός αποπνικτικού συστήματος παρακολούθησης με κάμερες εντός και εκτός τραπεζικών καταστημάτων,** με νέες πόρτες ασφαλείας που σχεδόν γδύνουν τους εισερχόμενους στην τράπεζα κλπ. Όλοι αναρωτιούνται: αφού τα χρήματα είναι ασφαλισμένα, γιατί τόσες κάμερες; Στην Αγροτική πριν δύο χρόνια η διοίκηση είχε επιχειρήσει να τοποθετήσει πειραματικά κάμερες που καταγράφουν και ήχο, αλλά η αποφασιστική αντίδραση των εργαζομένων ματαίωσαν την προσπάθεια.

Με την παρούσα έκδοση θέλουμε να αποδείξουμε ότι **τίποτα δεν είναι τυχαίο**. Όπως σημειώνεται στην έκδοση, «...Η κάμερα λοιπόν περισσότερο καταλήγει να επιτηρεί τους εργαζόμενους παρά να αποτελεί απειλή καταγραφής για τους κλέφτες.»

Φεβρουάριος 2009

Πρόταση Προοπτικής

Ανεξάρτητη Αριστερή Κίνηση Εργαζομένων Εθνικής

Έκδοση της Πρότασης Προοπτικής – Ανεξάρτητης Αριστερής Κίνησης Εργαζομένων Εθνικής
Επιμέλεια έκδοσης: Γ.Τ.
Επικοινωνία: 6947162777, 6974861242, 6978198912, 6974787669
e-mail: protasiprooptik@in.gr
site: www.protasiprooptikis.blogspot.com

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ «PANOPTICON»

Το panopticon του Jeremy Bentham (1785), αποτέλεσε ένα πρότυπο πειθαρχικό σύστημα που εφαρμόστηκε σε φυλακές, άσυλα, ψυχιατρεία, σχολεία, εργοστάσια. Με αφορμή τη συμβολή και τα αποτελέσματα (της επιτήρησης) της πρότασης του Bentham στα παραπάνω ιδρύματα, το παρόν κείμενο αποπειράται να διερευνήσει **τους τρόπους με τους οποίους η ύπαρξη κλειστού τηλεοπτικού κυκλώματος σε εργασιακούς χώρους επιδρά και διαμορφώνει το σώμα, εντάσσοντάς το στο μηχανισμό παραγωγής.**

Στην πειθαρχική εξουσία υπάρχει μία μόνιμη ανάγκη να αναγνωριστεί ο καθένας ως εξατομικευμένο υποκείμενο και έπειτα να ακολουθήσει ένας καταναγκαστικός διαχωρισμός σε ομάδες κανονικότητας και παρέκκλισης από αυτήν. Αυτή η ανάγκη οδηγεί στον προσδιορισμό ρόλων, **προκειμένου δηλαδή να υφίσταται η επιτήρηση ως διαδικασία, κάποιος πρέπει να είναι ο επιτηρητής και κάποιος ο επιτηρούμενος.**

Η οργάνωση του «Πανοπτικόν» αποτελείται από μία κυλινδρική κάτοψη , με τα κελιά να διατάσσονται κατά μήκος της περιφέρειάς της. Οι εγκάρσιοι τοίχοι που τη διατρέχουν , δεν επιτρέπουν την οπτική επαφή μεταξύ των κρατουμένων, και συντελούν στη διαίρεση του αθροίσματος ατόμων που είναι υπό επιτήρηση, βοηθώντας τη διαδικασία εξατομίκευσης. Στο κέντρο του κύκλου υπάρχει ένας πύργος που στεγάζει τον επιτηρητή, ο οποίος έχει πλήρη οπτική επαφή στα περιφερειακά κελιά.

Ο κρατούμενος-επιτηρούμενος, μέσα σε αυτήν την κατάσταση του πλήθους των ομογύρων του, είναι **τέλεια εξατομικευμένος και μόνιμα ορατός**. Ο ίδιος παύει να αποτελεί υποκείμενο διακίνησης πληροφορίας και καθίσταται πλέον αντικείμενο πληροφόρησης. Πέραν της λογικής της χωρικής διάταξης, σημαντικό ρόλο έπαιξε και ο φωτισμός , καθώς από το πύργο ελέγχου ξεκινούσαν δυνατοί προβολείς οι οποίοι κατέληγαν στα περιφερειακά κελιά, διασφαλίζοντας και εδραιώνοντας την εξουσία του επιτηρητή, αφού ανά πάσα στιγμή μπορούσε να δει τι κατάσταση επικρατούσε στα κελιά, χωρίς ο ίδιος να γίνεται ορατός.

*Αυτό που προσέφερε το panopticon στην άσκηση εξουσίας ήταν **η αυτοματοποίηση της και η από-ατομίκευσή της**. Ο κρατούμενος ήταν ανά πάσα στιγμή αντικείμενο ελέγχου ασχέτως αν πράγματι υπήρχε κάποιος που τον επέβλεπε ή όχι. Η **υποψία παρακολούθησης** ήταν αυτή που τον ωθούσε να διαμορφώνει τη συμπεριφορά του σύμφωνα με τους επιβεβλημένους κανόνες.*

Αυτό το σύστημα εξουσίας λειτουργεί τέλεια ακόμα και όταν δεν υπάρχει κανένας άνθρωπος στο κέντρο του κύκλου. **Η άσκηση εξουσίας έχει φύγει από τον πύργο ελέγχου και έχει εισχωρήσει στα κελιά**, όπου οι κρατούμενοι αυτοεξουσιάζονται, διαμορφώνουν την κίνηση τους, προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους στη συνθήκη ότι **μπορεί και να παρακολουθούνται.**

Με αφορμή το παράδειγμα του panopticon, το 1975, ο Michel Foucault γράφει το περίφημο δοκίμιο ***Πειθαρχία και Τιμωρία*** που αποτέλεσε τομή στην αντίληψη της έννοιας της εξουσίας. Η μέχρι τότε κυρίαρχη αντίληψη ήταν η μαρξιστική προσέγγιση, η οποία κρίνεται αρκετά μονοκατευθυνσιακή, με την εξουσία να ασκείται από πάνω προς τα κάτω. Ο Foucault **εισάγει το σώμα στο παιχνίδι άσκησής της** και προτείνει μια πιο διάχυτη αντίληψη για το τι τελικά είναι εξουσία, καθώς την εντοπίζει σε περισσότερους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας από ότι στους επίσημους φορείς άσκησής της, **υποστηρίζοντας πως η εξουσία είναι παντού** όχι επειδή έρχεται να κατακυριεύσει ή και να αγκαλιάσει τα πάντα, αλλά γιατί ακριβώς προέρχεται από παντού, αποτελώντας μια σχέση πραγμάτων, ένα παιχνίδι ανταλλαγής. Η προσέγγισή του αποτελεί τη βάση προκειμένου να γίνει αντιληπτή τόσο η δυναμική του χώρου πάνω στη σωματική συμπεριφορά του υποκειμένου, όσο και η αντιστοιχία του πύργου ελέγχου με την κάμερα, στην άσκηση εξουσίας.

ΚΑΜΕΡΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Η **κάμερα παρακολούθησης** αποτελεί ένα εξάρτημα ελάχιστων διαστάσεων που προσαρμόζεται σε χώρους οποιασδήποτε κλίμακας, για να καταλήξει να χωρέσει τελικά τον κόσμο όλο σε μια οθόνη 14 ιντσών. Φοβερή εφεύρεση συρρίκνωσης χώρου και ελευθερίας.

Τα κλειστά τηλεοπτικά κυκλώματα που πηγάζουν κατεξοχήν από το μοντέλο του Bentham , έχουν αντικαταστήσει τον (ξεπερασμένο) πύργο ελέγχου του panopticon, συνιστώντας το μάτι που παρατηρεί και καταγράφει διαρκώς. Το γεγονός που καθιστά τη λειτουργία τους εντέλει τόσο επιτυχή είναι ότι απαντά ακριβώς την συνθήκη του panopticon, **ότι η εξουσία πρέπει να είναι μονίμως ορατή και ανεξέλεγκτη**.

Έστω λοιπόν πως **ο προς εξέταση χώρος είναι το εργασιακό περιβάλλον μιας τράπεζας** , που ενδεχομένως δίνει περισσότερα εναύσματα για συζήτηση, καθώς η κάμερα παρακολούθησης στον συγκεκριμένο χώρο τοποθετείται σε τρία τουλάχιστον σημεία: στο εσωτερικό του κτιρίου (με θέαση προς τα ταμεία για τη περίπτωση ληστείας), στα ΑΤΜ και τέλος εξωτερικά του κτιρίου, καταλαμβάνοντας την κεντρική είσοδο καθώς κι ένα κομμάτι του δρόμου.

Η αυτοματοποίηση της άσκησης της εξουσίας και η πειθαρχεία την οποία επιβάλλει η φυσική υπόσταση ενός κλειστού τηλεοπτικού κυκλώματος έχει φτάσει σε τέτοιο βαθμό, έτσι ώστε να αρκεί απλά η ύπαρξή του. Συνήθως δεν υπάρχει κάποιος άνθρωπος να παρακολουθεί (ή καλύτερα να παρακολουθεί απο-

κλειστικά), αφού αυτό θα στοίχιζε ζευγάρια εργατικά μάτια, που θα καλούνταν να διεκπεραιώσουν αυτή τη δουλειά. Η ειρωνεία της υπόθεσης είναι πως τελικά αυτή η μορφή καταστολής **κοστολογείται με τεράστιο ψυχικό κόστος για τον εργαζόμενο** και λιγοστές (έως και καθόλου) κασέτες για τον εργοδότη, γιατί η αυτοσυμμόρφωση του υποκειμένου προέρχεται από την υποψία **ότι μπορεί και να παρακολουθείται, και όχι από το γεγονός ότι όντως παρακολουθείται** από μια κάμερα που καταγράφει.

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ

Ο πανοπτισμός, ο οποίος σήμερα βρίσκεται στο απόγειό του σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας, θεμελιώθηκε τον 19^{ο} αιώνα απαντώντας στις ανάγκες, στις απειλές και στις καινούργιες μορφές ανομίας που είχαν προκύψει. Η παγκοσμιοποίηση της αγοράς σε συνδυασμό με την εκβιομηχάνισή της, τοποθέτησε μαζικά και άμεσα για πρώτη φορά το μηχανισμό παραγωγής σε επαφή με τους ανθρώπους που τον έκαναν να λειτουργεί. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο πλούτος έγινε ευάλωτος όχι από εξωτερικά χτυπήματα, αλλά από κρούσματα που στην συντριπτική τους πλειοψηφία προέρχονται από τους ίδιους τους ανθρώπους, που τον χειρίζονται για να τον κάνουν αποδοτικό. Αποτέλεσμα των παραπάνω συνθηκών ήταν να δημιουργηθεί το σημερινό εργασιακό υπόβαθρο που θεωρεί **την επιτήρηση και την υπενθύμιση της τιμωρίας απαραίτητη, προκείμενου να αποφευχθούν η ανάρμοστη συμπεριφορά των υπαλλήλων και οι παραβάσεις του κανονισμού εργασίας, αλλά και για την αύξηση του ρυθμού παραγωγής.**

Ο όρος **εργατικό δυναμικό** εμπεριέχει την σταδιακή εξέλιξη του εργάτη σε εργαζόμενο, που σηματοδοτήθηκε από την αναζήτηση καινούργιων και αποτελεσματικών μεθόδων επιτήρησης, ελέγχου και εξαναγκασμού του ατόμου. Η βελτιστοποίηση των παραπάνω μεθόδων μέσα στο πέρασμα των αιώνων (που στην ουσία αποτελούν παραλλαγές του πρότυπου του panopticon), *έχει οδηγήσει τον σημερινό εργαζόμενο να προσαρμόζει περισσότερο από ποτέ την σωματική του συμπεριφορά στο μηχανισμό παραγωγής,* ***επιβάλλοντάς του την μέγιστη αποδοτικότητα****, αξιοποιώντας τον στο έπακρο στην καλύτερη δυνατή θέση.*

Ενδεχομένως **η κάμερα παρακολούθησης να αποτελεί ένα από τα αγαπημένα αντικείμενα της αστικής τάξης καθώς υπηρετεί πιστά το κοινωνικό μόρφωμα της εξουσίας, εξασφαλίζοντας και διαφυλάσσοντας την σταθερότητα της καπιταλιστικής κοινωνίας που στηρίζεται στην πίεση που ασκείται στα άτομα, μέσω της τιμωρίας**. Η αστική τάξη κατανόησε και ενστερνίστηκε το γεγονός πως για να τεθεί σε λειτουργία ο καπιταλισμός με τους ανθρώπους να μετατρέπουν το σώμα τους και το χρόνο τους σε εργατική δύναμη, ήταν απαραίτητος καταρχάς ένας μηχανισμός εξαναγκασμών. Έτσι λοιπόν, προκειμένου να **εντάξει τον εργαζόμενο στο μηχανισμό παραγωγής**, υιοθέτησε το πρότυπο του panopticon, εκπαιδεύοντας **αρχικά το σώμα του και κατά επέκταση το πνεύμα γιατί η σωματική συμμόρφωση σταδιακά εξελίσσεται σε ψυχική υποταγή**. Η δυναμική του χώρου πλάθει το σώμα με έναν τέτοιο τρόπο ώστε να είναι πειθαρχημένο και πειθήνιο. *Και η πειθαρχία στον εργασιακό τομέα μεταφράζεται σε* ***κέρδος****, αφού αφενός αποτρέπει τις παραβάσεις και αφετέρου τείνει να αυξήσει την ταχύτητα της απόδοσης.*

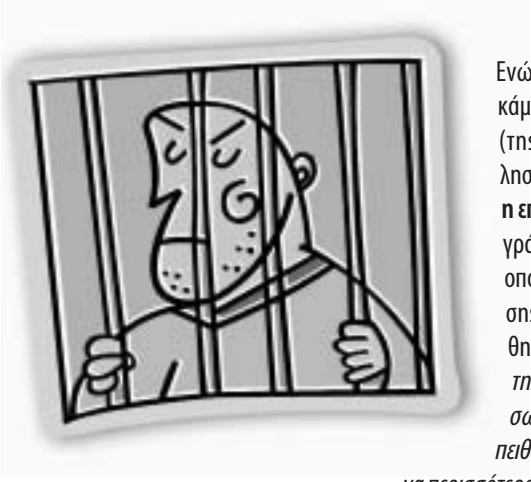

Ενώ φαινομενικά ο σκοπός της εγκαθίδρυσης της κάμερας παρακολούθησης στον εργασιακό χώρο (της τράπεζας) είναι η ασφάλεια και η αποφυγή ληστείας, εντέλει καταλήγει να είναι ο **έλεγχος και η επιτήρηση των εργαζομένων**, οι οποίοι καταγράφονται πολύ περισσότερο από τον ληστή (του οποίου την συχνότητα ή την πιθανότητα εμφάνισης δεν γνωρίζουμε), αφού πρόκειται για το καθημερινό τους εργασιακό περιβάλλον. *Η ύπαρξη της κάμερας έχει μια τεράστια επιρροή πάνω στη σωματική συμπεριφορά των υπαλλήλων, που πειθαρχούν, υποτάσσοντας τους εαυτού τους ολοένα περισσότερο στις συνθήκες παραγωγικότητας .*

Τα αποτελέσματα της επιτήρησης στον εργασιακό χώρο, είναι εμφανή. Το βλέμμα της κάμερας στερεί ολοένα και περισσότερο την ιδιωτικότητα του ήδη αρκετά εκτεθειμένου στα βλέμματα εργαζόμενο. Τα υποκείμενα εξατομικεύονται και αποξενώνονται. Η κοινωνική ζωή ολοένα συρρικνώνεται, μηδενίζεται, καθώς ο χρόνος που αφιερώνεται στις ανθρώπινες επαφές θεωρείται χρόνος σπαταλημένος, κλεμμένος ουσιαστικά από το κέρδος του εργοδότη. Ίσως τελικά και εκεί ακριβώς να έγκειται η ύπαρξη του κλειστού τηλεοπτικού κυκλώματος, στην αποφυγή ληστείας τόσο των υλικών αγαθών αλλά και πολύτιμου χρόνου παραγωγής.

Το **σώμα** του εργαζόμενου σιγά σιγά διαμορφώνεται, παίρνει την αποστειρωμένη, στυλιζαρισμένη, ευπρεπή συμπεριφορά που αρμόζει στη στάση ενός υπαλλήλου. Το σώμα ολοένα εγκλείεται σε έναν αόρατο κλοιό με διάμετρο ίση με το μήκος του γραφείου, προσαρμόζοντάς το στις ελάχιστες διαστάσεις ζωτικού χώρου. *Το βλέμμα του υπαλλήλου οφείλει να είναι συγκεντρωμένο στα χαρτιά, στους πελάτες, μπροστά από τον υπολογιστή, ποτέ όμως έξω από το παράθυρο.* Ποτέ δε στρέφεται στο άγρυπνο μάτι που χωρίς να το βλέπει γνωρίζει πως καταγράφει αδιάκοπα την παραμικρή κίνηση, την υπέρμετρη κινητικότητα αλλά και την υπερβολική χαλαρότητα. Το σώμα του υποκειμένου άλλοτε παρουσιάζει μια εσωστρέφεια που προσπαθεί κατά κάποιο τρόπο να εξαιρέσει το υποκείμενο από τη διαδικασία παρακολούθησης, αρνητικού σχολιασμού και τιμωρίας και άλλοτε αποζητά την επιβράβευση.

Και αυτή ακριβώς η διαδικασία **αυτοελέγχου και αυτοσυμμόρφωσης** στην οποία υπόκειται το υποκείμενο, το γεγονός ότι πειθαρχεί στη συνθήκη ότι μπορεί και να παρακολουθείται, έχει μεταφέρει την εξουσία στο ίδιο το σώμα, στον ίδιο τον εργαζόμενο ο οποίος πλέον εξουσιάζει τον εαυτό του.

Βέβαια **στους εργασιακούς χώρους**, το παράδειγμα του panopticon έχει ποικίλες εκφάνσεις. Στη σχέση σώματος και χώρου, δεν επεμβαίνει μόνο η φυσική υπόσταση της κάμερας παρακολούθησης, αλλά συνήθως συνδυάζεται με **χωρικά μοντέλα καθώς και με παραπλήσια ιεραρχικά μοντέλα επιτήρησης και άσκησης εξουσίας.** Η οργάνωση του εργασιακού χώρου γίνεται κατ' αρχάς ζωνοποιώντας την κάτοψη του

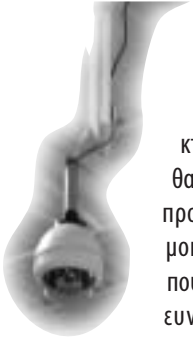

κτιρίου ανάλογα με το που θα στεγαστούν οι διάφορες προϊοντικές ομάδες χρησιμοποιώντας διαχωριστικά που **απομονώνουν** και δεν ευνοούν την επικοινωνία των συναδέλφων. Σε κάθε ζώνη εργασίας που δημιουργείται , τοποθετούνται περιφερειακά τα γραφεία όπου ο επικεφαλής προϊστάμενος έχει πλήρη εποπτεία, δημιουργώντας κατά αυτόν τον τρόπο νοητούς κύκλους που δανείζονται στοιχεία διάταξης του panopticon . Πέρα όμως από την αρχιτεκτονική του μορφή, ο πανοπτισμός αποτελεί και μια μορφή διακυβέρνησης, αφού (σύμφωνα με τους τραπεζικούς όρους) το βλέμμα του διευθυντή μπορεί να επιτηρεί τους εντεταλμένους, οι οποίοι θα επιτηρούν τους προϊστάμενους των κάθε προϊοντικών ομάδων, οι οποίοι με τη σειρά τους θα επιτηρούν τους υφισταμένους τους, **με αποτέλεσμα όλοι τελικά οι εργαζόμενοι να είναι υπό την επιτήρηση του ενός και μοναδικού βλέμματος,** σε μια γενικευμένη αντιστοιχία με την ελεγκτική αρχή του panopticon.

Η κάμερα λοιπόν περισσότερο καταλήγει να επιτηρεί τους εργαζόμενους παρά να αποτελεί απειλή καταγραφής για τους κλέφτες. Σε παλαιότερα συστήματα ελέγχου στον τομέα εργασίας, ήταν απαραίτητη η αφορμή μιας παράβασης ή έστω η υποψία παρανομίας, προκειμένου να πυροδοτηθεί η ελεγκτική διαδικασία. Στους εργασιακούς χώρους όπου υφίσταται κάμερα παρακολούθησης, η πίεση που ασκείται στους εργαζόμενους καθίσταται συνεχής και συνίσταται σε δύο βασικούς παράγοντες: **στη δυνατότητα παρακολούθησης και στην πιθανότητα άμεσης παρέμβασης στην περίπτωση που ο επιτηρητής αντιληφθεί μια παράβαση**. Κατά αυτόν τον τρόπο προλαμβάνεται η ανομία, αφού το υποκείμενο ουσιαστικά δεν γνωρίζει αν και πότε πραγματικά ελέγχεται, καταλήγοντας να προσαρμόζει αυθόρμητα το σώμα του σε μια εξουσία, η βάση της οποίας δεν έγκειται στο υλικό καταγραφής που προβάλλεται στην οθόνη, αλλά στο ίδιο. Μπροστά στο εκφοβιστικό βλέμμα της κάμερας παρακολούθησης το υποκείμενο διαδραματίζει ταυτόχρονα το ρόλο του εξουσιαστή και τον εξουσιαζόμενου. Το σώμα του εγκαθίσταται στο χώρο όπως επιβάλλεται, παγιδεύεται, εξαναγκάζεται και εντέλει μαζί με την σωματική εκπαίδευση και συμμόρφωση επιτυγχάνεται και η πνευματική.

Το όνειρο του Bentham, το panopticon, σύμφωνα με το οποίο ένα μόνο άτομο θα μπορούσε να επιτηρήσει όλο τον κόσμο, είναι στην ουσία, ένα από τα όνειρα της αστικής τάξης, η οποία υιοθέτησε κατά κόρον αυτό το σύστημα για να δημιουργήσει μια πανοπτική κοινωνία με ποικίλες μορφές επιτήρησης. Είναι στην πραγματικότητα **ένας τρόπος με τον οποίο το πνεύμα μπορεί να ασκήσει εξουσία πάνω στο πνεύμα**. Οι ιδιότητες αυτού του προτύπου, αποδείχθηκαν εντέλει τόσο χρήσιμες αφενός διότι υπόσχονται ένα σύστημα απόλυτου ελέγχου που δύναται να καταλήγει σε ένα και μόνο βλέμμα και αφετέρου γιατί πρόκειται για μια **οικονομία της εξουσίας καθώς την αυτοματοποιεί και επιτρέπει την από – ατομίκευσή της**. Ο αριθμός των εξουσιαστών – επιτηρητών μειώνεται δραστικά, (και μαζί με αυτούς οι μισθοί που θα απαιτούνταν), αφού ο άνθρωπος ο οποίος γνωρίζει ότι παρακολουθείται, καταλήγει να αυτοελέγχεται και να αποτελεί ταυτό-

χρονα τον επιτηρητή και τον επιτηρούμενο. Δεν έχει σημασία πια ποιος τελικά ασκεί την εξουσία, καθώς η άσκησή της συνίσταται σε μια αποϋλοποιημένη μορφή άσκησή της. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο **Foucault** « ***Η εξουσία εξαφανίζεται, δεν εκπροσωπείται πλέον από κανέναν, αλλά υπάρχει, διαχέεται στην απεραντοσύνη του ενός και μοναδικού βλέμματός της*****».**

Η κάμερα παρακολούθησης εγκαθιδρύει μια ορατή κυριαρχία εξουσίας και αστυνόμευσης , και ταυτόχρονα ένα αόρατο καθεστώς ελέγχου. Έτσι χώρος και άτομα μετατρέπονται σε αντικείμενο παρακολούθησης, εξατομικεύοντας τον κάθε άνθρωπο που εντάσσεται στο πεδίο καταγραφής της κάμερας. Οι επιπτώσεις που έχει το συνεχές αίσθημα επιτήρησης οδηγούν το υποκείμενο στη **σωματική και πνευματική συμμόρφωση**, προστατεύοντας έτσι τον ευάλωτο μηχανισμό του οποίου όλοι αποτελούμε κομμάτι.

Τα κλειστά τηλεοπτικά συστήματα εδραιώνουν την πειθαρχία σε οποιοδήποτε χώρο και αν τοποθετηθούν, εγκαθιστώντας το αίσθημα καταπίεσης. **Υψώνονται πάνω από τον περίφημο τοίχο του Σαμαράκη στο «Ζητείται ελπίς», που έρχεται να πλακώσει τις ζωές όλων μας, επισημαίνοντας ότι όσο περισσότερο εξελίσσεται ένα κράτος σε φιλελεύθερο, εντέλει τείνει να καταργεί την ελευθερία των ανθρώπων.**

Η «μοίρα» μας είναι δεμένη με τη «μοίρα» της κοινωνίας μας. Μια κοινωνία η οποία αυτοελέγχεται και διοικείται μέσα από ένα σύστημα παρακολούθησης, είναι δείγμα *μιας άκρα συντηρητικής κοινωνίας όπου τα ατομικά δικαιώματα υπονομεύονται, όπου η αποξένωση έρχεται να σπάσει κάθε μορφή συλλογικότητας κινούμενη από το φόβο των άλλων*. Μιας κοινωνίας που μπροστά στα εκτυφλωτικά φώτα της πόλης, της μαρκίζας, της διαφημίσης, της τηλεόρασης, του πύργου ελέγχου του panopticon, κοιμάται βαθιά επιδεικνύοντας ένα σκοταδισμό μεγαλύτερο κι από αυτό του Μεσαίωνα.

"Με κάμερα ψηλά ή χαμηλά είναι κάτι...
ζωή σε πρόγραμμα, ζωή με χάπι...
κυβέρνηση, για να 'ρθει...
ξεκινώ με καφέ- πικρό- γλυκιά μου κάμερα,
βγαίνω στο δρόμο και είναι κάτι...
μεγάλη κάμερα με έχει περάσει μέσα της
και αλίμονο αυτό είναι κάτι...
πάλι άργησα, δουλειά και αυτή
με κάμερα στην είσοδο (και μέσα)...,
έστω αυτό είναι κάτι...
παγιδευμένος μένω στην ίδια σκέψη
μα δεν καταγράφεται,
αυτό και αν είναι κάτι..."

Γιάννης Βέλλης

Πρόταση Προοπτικής
Ανεξάρτητη Αριστερή Κίνηση Εργαζομένων Εθνικής
www.protasiprooptikis.blogspot.com, e-mail: protasiprooptik@in.gr